

Nära Dig och Vintergatan 2024-2026

Sammanfattning av projektets syfte, genomförande och resultat

Alla barn har rätt att ta del av konst- och kulturopplevelser. Detta är en byggsten inom samhällsdemokratins och en lagstadgad rättighet. Trots detta är det ett faktum att många barn med funktionsnedsättningar, sällan eller aldrig, deltar eller syns vid konst- och kulturaktiviteter inom samhällets offentliga rum.

Med projektet har vi adresserat frågan om hur barriärer långsiktigt kan undanröjas för att familjer med barn med funktionsnedsättningar ska kunna, våga, vilja och känna sig väntade inom samhällets konst- och kulturliv. I relation till detta övergripande syfte har vi inom projektet fokuserat på följande frågeställningar:

Hur kan relationer, tillit och kunskap långsiktigt byggas tillsammans med familjerna?

Hur kan kunskapen inom branschen höjas och målgruppen långsiktigt prioriteras?

Hur kan ett inkluderande och tillgängligt konst- och kulturliv i det offentliga rummet och i andra rum bli en självklarhet för alla barn och unga?

Vår intention med projektet har varit att sätta en positiv spiral i rörelse utifrån de konkreta initiativ vi som scenkonstaktör kan ta, vilka kan bidra till förändring under projektets gång såväl som på längre sikt. Projektet har tydligt exemplifierat *hur* och *att* det är möjligt att undanröja barriärer. Detta har konkret visat sig genom de *fem format* som vi utvecklat under projektperioden i samskapande med barnen och deras nära vuxna på fritiden. Familjerna har valt att medverka, aktivt tagit del, erfårit, responderat, återkommit och efterfrågat mer. Projektet har visat på betydelsen av de relationsskapande aspekterna för att kunna nå familjerna samt möta familjernas behov - barnens men lika mycket de vuxnas - av att känna sig sedda utifrån deras förutsättningar och i relation till deras specifika/unika barn.

Inom projektet har en palett av *fem format* utvecklats i *samskapande* med barnen och deras familjer och andra nära vuxna på fritiden. Alla formaten bygger på sinnlig kommunikation och interaktivitet. Samarbetsprocesserna har haft ett *relationsskapande fokus* där barnen och deras nära vuxna kunnat bidra till formatens utformning såväl som till kunskap om vilka förutsättningar som behövs *runt om*, för att de ska känna sig trygga och *väntade* som publik/deltagare. De fem formaten *Hemma på Vintergatan*, *Besök på Vintergatan*, *Vintergatan bibliotek*, *Sinnliga workshops* och *Vintergatans kompass* har därefter under hela projektperioden fortsatt att arrangeras och erbjudas kostnadsfritt. Successivt har projektet lyckats nå fler och fler familjer med barn med funktionsnedsättning samt verkat uppsökande inom de arenor där barnen finns. På detta sätt har projektet påtagligt bidragit till att öka utbudet av tillgängliga konst- och kulturopplevelser för barn med funktionsnedsättning på fritiden. Formaten finns nu som en integrerad del av Kollaborativets konstnärliga verksamhet och kommer att fortsätta att erbjudas på fritiden även efter projektperiodens slut.

Gentemot scenkonstbransch har projektet kunnat inspirera samt konkret exemplifiera ett tillvägagångssätt som bjuder in barnen och deras vuxna att bidra till att öka kunskapen samt bli medskapare i projektets aktiviteter. *Kommunikation*, *bemötande*, *flexibilitet* och *kravlöshet* har här blivit ledord och synliggjorts som betydelsefulla determinanter för att successivt och framgångsrikt undanröja barriärer. Projektet har mot denna sekundära målgrupp tydligt kommunicerat betydelsen av mycket riktade insatser i kombination långsiktiga prioriteringar för en kontinuitet och bredd av olika aktiviteter som kan arrangeras på *olika platser*, däribland uppsökande i hemmet, utifrån barnen och familjernas behov. Projektets påverkansarbete gentemot bransch har därutöver konsekvent argumenterat för *alla* barns rätt att ta del av konst- och kultur och olika sätt att uttrycka sig samt synliggjort de genomgripande samhälleliga problem som skapar barriärer för personer med funktionsnedsättning. Exempel på detta är bristen på tillgängliga toaletter med lift på offentlig plats samt behovet av *samverkansstrukturer* mellan olika förvaltningar och instanser för att verkligen nå barnen och deras nära vuxna.

De problem som projektet adresserar är större än vad vi som scenkonstaktör inom ett 2-årigt projekt kan lösa. Däremot har vi genom projektet starkt kunnat bidra både till att bredda utbudet mot familjerna och verkat som en ögonöppnare mot bransch och beslutsfattare för *hur* det är möjligt att långsiktigt och målmedvetet arbeta för att successivt verka för ett inkluderande och jämlikt konst- och

kulturliv - även och framförallt i relation till de barn och unga med funktionsnedsättningar som under lång tid exkluderats och där behovet av anpassningar är stort.

Ett inkluderande och tillgängligt konst- och kulturliv i det offentliga rummet såväl som i andra rum behöver bli normen. Projektets erfarenheter visar på behovet av en bredd av konst- och kulturupplevelser där det finns en valfrihet för familjer med barn med funktionsnedsättning att utifrån deras förutsättningar kunna välja. Inkluderande aktiviteter behövs i det offentliga rummet, både arrangerade och riktade till en bredare allmänhet där alla kan delta oavsett funktion och där anpassningar gynnar alla *och* aktiviteter enbart riktade till familjer med barn med funktionsnedsättning. Därutöver behövs de aktiviteter som helt kan anpassas till familjens önskemål och behov och som kan ta plats inom den privata/stängda sfären, något som i vissa fall kan utgöra förutsättningar för familjerna att kunna delta.